

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr., a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În București

primește abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

O cestiune socială actuală.

Urmași ai unui popor ale cărui urme de cultură în veci n'au să peară, ori-când și ori-unde, noi Români ne-am știut purta și prezenta așa, că nici cei mai mari pizmași ai noștri n'au avut ce să ne obiecteze. Dacă s'a ivit în mijlocul nostru un poet ori un om de știință, el a desfășurat o activitate care nu numai pe noi ne-a ridicat, dar spre cinste și folos a fost întregii lumi culte. Savanți d'al de Hunfalvy (alias Hunsdörfer) care s'au falsificat și s'au interpretat fals documente istorice, ca Kletti (recte Klette) care s'au sfieșă a propaga teorii ridicole, numai pentru a servi cauze speciale naționale-maghiare, între noi nu s'au găsit.

Cât despre politica, ridicarea atât de repede a României arată, că în toate ne înțelegem chemarea.

Așa fiind, chiar și noi, cesti de sub stăpânirea ungară, am căutat ca în cestiunile sociale, unde aproape am fost sau suntem de Unguri, să ne prezentăm ca niște adevărați oameni culți: dacă concerte, baluri ori alt soi de reprezentație socială-culturală am aranjat, nu ne-am separat cu zidul șovinismului de către ceialții concetățeni ai noștri, ci am deschis pentru toți oamenii culți ușile caselor noastre.

De ani de zile, de când numai ne-am pomenit, la balurile și concertele noastre am invitat și pe cei străini de neamul nostru: pe Maghiari, Germani și Sârbi. Timp îndelungat în programele petrecerilor sociale ale noastre s'au pus atune puncte numai din reverență către publicul străin. Chiar după atâtea scandale și păcătoșii comise de Unguri contra noastră, ciardașul până mai anul trecut se putea vedea în programul tuturor balurilor păturii mai culte românești.

Atât am fost de prevenitori, ori mai bine: de — toleranți!

După cele întâmplări însă cu ocazia concertului Românilor din Cluj, credem că nici cel mai împăciuitor dintre noi nu va mai esita a recunoaște, că un lucru cuminte se va face pe viitor, dacă și în cestiunile sociale ne vom feri de orice atingere și amestec cu Ungurii.

Ce s'a întâmplat adică la Cluj. Români au aranjat un concert împreună cu bal, la care au invitat și notabilitățile militare și civile din metropola Kultur-egylet-ului. Invitățile le-au tipărit în limba românească. Un membru distins al societății ungurești

de acolo, profesorul universitar Rózsahegy, se arată însă până și în cestiunile sociale atât de șovinist, că trimite invitarea îndărăt numai pentru-că ea a fost românească.

Arangiatorii balului își exprimă în public mirarea asupra acestui fapt, pe care-l lasă la judecata oamenilor culți, ceea-ce îndeamnă apoi pe presa și pe Ungurii din Cluj să facă un tărăboiu, că a răsunat Ungaria și Ardealul întreg. Deputatul dietal Bartha Miklós vine și în ziarul „Ellenzék” dela 21 c. nu numai că aprobă șovinismul profesorului universitar, dar în termenii cei mai aspri vestește „purtarea îndrăznească a Valahilor”, pe care nu știe îndestul să-i insulte pentru-că „au obrazul nu numai să tipărească invitări românești, dar încă să le trimită până și unor Maghiari neași” cum e amintitul profesor universitar.

Și, ceea-ce e mai caracteristic, zice că acest fapt este cu o dovadă mai mult, că Români nu numai în politică, dar și pe terenul social caută să-și manifesteze tendințele lor separatiste daco-române.

Ear' aceste stupide acușări sunt reproduce și însoțite de laude, în toate ziarele ungurești.

Notăm însă, în același timp, că generalul și alți ofițeri superiori din armata comună nu s'au simțit ofensați prin invitațiile române, ci dimpotrivă, au venit la concert și la bal, despre care s'au pronunțat în chipul cel mai măgulitor. O dovadă aceasta, și încă puternică dovadă, că pe cât de impunător Români se știu manifesta ca element cult, pe atât de tare chiar societatea cea mai înaltă ungurească se arată incultă, stăpânită de șovinismul cel mai detestabil.

Chiar dacă n'ar fi deci la mijloc cestia politică, ce atât de mult ne desparte de Unguri, cele întâmplări la Cluj sunt un advertisement pentru Români, că de acđ încolo în nimic și la nici o ocazie se nu caute atingere cu Ungurii.

Dealtmintearea un început în această privință s'a făcut deja, la Arad, la al cărui bal românesc nu a fost invitat nici un Ungur, după-cum exclus a fost dela acest bal ori-și-ce joc unguresc. Ar și fi fost straniu să petreacă laolaltă domnul și d-na Oneu, domni Mangra, Suci și ceialții, maltratați astă-vară de bandele ungurești, cu avocatul Barabás de

pildă, care a amuțat canală ungurească din Arad.

Aceste recente întâmplări, dela Cluj și dela Arad, să fie deci: cea dintâiu un advertisement, aceasta de a doua o pildă, că Români ori-unde și la toate ocaziunile să se ferească de societatea ungurească, infectată de sus și până jos de șovinismul, care după-cum în politică a creat o stare de lucruri bolnăvicioasă, așa și pe teren social a înjosit până și societatea maghiară care elită și cultă se crede.

Politica de csârda. Așa numește organul Cehilor-bătrâni, „Politik” din Praga, politica guvernului unguresc, într'un prim-articol dela 20 Februarie, pe care îl termină precum urmează:

„Dacă ținem în vedere, că Coroana are în prezent a face în Ungaria cu bărbăți de stat, care își schimbă convingerile ca mânușile și nu hesitează nici chiar a informa fals Coroana; dacă de altă parte vedem cum crește curentul, contra căruia chiar și o foaie ungurească a trebuit să iee poziție: apoi vom înțelege, că și cercurile competente din Viena trebuie să fie bănuitoare și să se întrebă în toată seriozitate, că ce se va mai întâmpla în viitor în Ungaria și ce influență va've asupra Austriei desvoltarea lucrurilor din statul acesta!

Din contră, ar trebui să ne mirăm, ba să regretăm chiar în interesul monarhiei, dacă factorii competenți din Viena nu și-ar bate capul cu acestea ș. d. e. ar ignora cu desăvârșire, ce exese își permite politica de csârda față cu popoarele nemaghiare și ce se pretind dela Austria, ca să se poată susține această politică de csârda, care huzurind în imbelșugare materială, nu numai observă o atitudine provocatoare față cu cetățenii nemaghiari, ci totodată îi asuprește și îi brutalizează în realitate într'un chip strigător la cer. Sperăm deci, că în Viena stările de lucruri din Ungaria vor forma obiect de meditațiuni serioase, cum s'ar pute schimba cât se poate de iute.”

Întrunirea Slovacilor din Turóc-Szt.-Márton.

În doi numeri precedenți am publicat o telegramă particulară lungă precum și un articol despre ceea-ce se petrece în Pașalicul turcesc din Ungaria, adică în comitatul Turóc și mai ales în orașul-reședință al fișpanului, Szt.-Márton, centrul vieții politico-literare al fraților slovaci.

„Národné Noviny” sosit azi aduce o descriere lungă și interesantă despre isprăvile

solgăbirului și viceșpanului, care nici astăzi încă nu sunt destituiți pentru abuzul de putere de care s'au făcut culpabili. Eată pe scurt cam ce s'a întâmplat:

Funcționarii de toate treptele și în tot comitatul înduplecau poporul, că nici ministrul, la care Dr. Vanovici se adresase în scris și telegrafice nu va încuviința ținerea întrunirii; de aceea de geaba s'ar duce la Szt.-Márton, căci vor trebui să se întoarcă cum au venit. Dar' poporul nu credea, nu asculta de ei, ci apuca drumul în ziua hotărâtă spre oraș, cu tot timpul cât se poate de urt, cu ploaie și vânt puternic; mulți veniau chiar pe jos din depărtare de 2—3 oare. În sfârșit se întrunesc în sala casei naționale „Dom”, cam 800 inși, ear' solgăbirul veni și el, spre a anunța adunării, că deoarece-cel dela ministrul nu venise nici un răspuns, nu e permis a se ține întrunire. Lumea își manifestă nemulțumirea cu strigăte aspre atât în contra autorităților cât și în contra ministrului însuși. Dr. Vanovici cu voce puternică zice: „Atunci ne vom sfătui asupra interzicerii!” și explicând adunării cum a procedat până acuma, strigă din toată puterea: „Eu consider această interzicere ca ilegală!” și adunarea confirmă: „Așa e! Așa e!”

Solgăbirul: Nu permit critică.

Oratorul: ministrul până azi n'a trimis răspuns, deși e a treia zi dela cererea noastră.

Poporul: Asta nu e drept, nici dreptate!

Oratorul continuându-și cuvântarea mai explică asistenței însemnătatea pasului ce a întreprins și roagă pe toți a veni când vor fi ear' convocați. Indignaținea e mare și solgăbirul Lehoczyk, galben ca ceara, stă pe scaun nemișcat, fiindu-i teamă de popor. Făcându-se oareși-cum liniște, provoacă adunarea să se împrăstie; dar' un țeran îi mai strigă: „Stați nițel, dle solgăbiru, că noi acestia care nu prea avem vreme să venim în fiecare zi în oraș, vom să știm ce s'a făcut cu vitele noastre, care...” și voind să-și explice mai pe larg plângerea, solgăbirul făcându-se și mai galben, zice: „Nici un fel de întrunire și sfățuire nu e permis să se țină.”

Se produce o mare ferebere în sală, imbulzeală și șgomot, se aud glasuri: „Dați-l afară!” Conducătorii caută să liniștească poporul, dar' cu anevoie; în sfârșit un avocat propune: „Deoarece-cel nu ne este permis să ne sfățuim, să ne retragem în odăile de alături și să petrecem!” „Să bem aldămaș întru gloria libertății maghiare!” adaugă un țeran. Lumea începe a se împrăstia, ear' la o masă din colț se află o coală de hârtie cu rezoluția scrisă, care era să fie propusă și adoptată de adunare și care era concepută în sens contrar proiectelor bisericești ale guvernului, precum și în acela al egalei îndreptări a naționalităților. Fiolgă-

birul atunci neputând afla înțelesul hârtiei, s'a dus la viceșpan să-i raporteze cele întâmplări. Pește puțină vreme veniri amândoi și găsiră cea mai mare parte a adunării strînse în jurul meselor restaurantului din Dom tocmai în momentul când preotul protestant din loc ridica un toast. Viceșpanul merge de-adreptul cătră oratorul și în mod brusce, cum fi e năruval, îl oprește a vorbi. Această procedură turcească stornește o furtună de protestări; vorbe puțin măgulitoare pentru amândoi funcționarii curg din toate părțile; unii încep a amenința, alții le strigă să ese afară, ceea-ce ei și fac, văzând că situația devine critică: viceșpanul merge de-adreptul la postul de gendarmi, ear' fișolgăbirul la telegraf să ceară ajutor de gendarmi dela apropiata stație Vrutky.

Nu trecă multă vreme și vine viceșpanul eară, dar' în fruntea unei cete de gendarmi; președintele casinei slovace, redactorul ziarului „Národné Noviny”, dl Pietor îi întimpina la intrarea în Dom.

„De ce mai țineți întrunire, dacă e interzisă?” întrebă viceșpanul.

„Nu e întrunire, ci prânz în casina noastră!”

„Atunci de ce se țin discursuri?”

„Nu sunt discursuri, ci numai toaste.”

„Nu permit nici un fel de adunare; gândeașcă-s d-ilor, că dacă autoritatea chiar comite o faptă nelegală, ea are puterea să o facă. Prin urmare poruncesc să se împrăstie asistența!”

Di Pietor, emoționat, intră și anunță mesenilor, că viceșpanul cu forța brachială voește să le spargă petrecerea; trebuie deci să cedeze. Asistența mai întâiu nu vrea să asculte, dar' la îndemnarea conducătorilor unul câte unul părăsesc Dom ul, casa proprie națională.

Tot restul zilei până târziu noaptea patrula de gendarmi cutriera orașul; ear' fișolgăbirul venise încă de câteva-ori în Dom să se încredințeze, dacă nu se ține vre-o întrunire secretă de conspirație în contra ideii de stat național maghiar.

Ca ultima știre „Národné Noviny” mai spune, că atât fișpanul Justh Kálmán cât și fișolgăbirul au fost chemați telegrafice la Budapesta de ministrul Hieronymi.

Daco-românismul factor revoluționar.

(Urmare)

Despre revoluția dela 1848 nu vreau să vorbesc mai pe larg, amintesc numai, că pe Câmpul-Libertății la 14 Maiu 1848 au participat, aproape fără excepție, și toți profesorii ardeleni emigrați în România, dintre care

FOIȚA „TRIBUNEL”.

Epigrame

de George Vânt de Vară.

Om ca tine pe sub soare n'am văzut mai curios;
Tu de-arunci o peatră 'n aer, ești cinci zile
greu morbos

De nu vezi pe care parte e căzută peatra jos!

Dinții-ți sânt versificați,
Că-ș în metru așezați;
Dar' fiindcă nu au rime
Nu 'ți-i mai admiră nime!

Dacă și tu ești creat
După chip divin, se cade,
Ca să cred nestrămutat:
Ori-ce pavian codat
Poate fi Alcibiade!

Pe clariv cântă foarte bine,
De una însă mă mir:
Cum de n'asurzesc aceia
Care stau lângă clariv!

Eu jur, Mario, că ești ânger! Ești frumoasă
Ca Venus! Chip din basme, și-atât de grațioasă
Ca cerul! Jur pe stele și mâna pun pe piept,
Dar' una nu jur numai: nu jur, că jur drept!

Traduceri.

(După Lessing.)

Francisc fu ciobotar. Poet, el acum se numește;
Face poezii mereu și cu ele se fâlește.

Ce-a făcut ca ciobotar, face și-acum: petește!

(După Weber.)

Acesta-i mormântul meu!
Oh, de ce n'a fost al tău!

(După un autor grec.)

O, sêrmna Galateă! Ce pâr negru mai

purta!
Oameni răi ziceau că dmsa mereu pâr-și
colora:

Ci ea-l purta totdeauna după-cum îl cumpăra!

(După Lessing.)

„Fii scurt!” îmi zice Grill. „Taci, Grille, căci
ești prost!”

Destul de scurt a fost?

(După Lessing.)

Vezi! Copilul tău pe nume nici-odată nu te

numește:
Nu-ți zice tată, ci numai „domnul doctor”.

Firește,
Învățat fiind de mă-sa, copilășul nu mințește!

(După Heine.)

Voi m'ați înțeles pe mine
Rar, dar' nici eu foarte-ades
Nu v'am priceput; o, numai

Când zăceam cu toți în baltă

Reciproc ne-am înțeles!

(După un autor grec.)

Eu te 'nvidiez? Nebune!
Strînge, adună, fă comori,
Nu 'ntrebuința nimica,
Lasă toate și-apoi mori!

(După Logau)

Honorat mereu se 'naltă, ca și funul, tot mai

tare:
Dar' pe cât de sus ajunge, tot pe-atât de mult
dispare.

„Calendarul poporului”.

(Observări.)

La „Institutul tipografic” din Sibiu apare
de 8 ani de zile un calendar menit pentru
popor, care poartă titlul de mai sus.

Călindarele sânt acele cărți de lectură,
care mai ușor și mai iute ajung în mâna popo-
rului, și chiar pentru aceea la redactarea lor
ar trebui să se desvoalte grije mare și să se
desfășure diligență, pentru-că fiecare plugar,
care știe ceti, dacă alte cărți nu procură, un
călindar de bună-seamă va procura în tot
anul. Dacă călindarul e făcut după mersul
minții sale și după gustul seu, atunci cap-
etă voe de cetit și-și procură și alte cărți
redactate în asemenea spirit, cu un cuvânt cu
un călindar întocmit pentru popor, poți pă-

trunde în casa țeranului nostru și-i poți des-
volta gustul de cetit.

Îmi iau voe dar' a face unele apretieri
asupra „Călindarului poporului”, pe care l-am
procurat în mai multe exemplare cu gândul
să-l împart în popor, ceea-ce am și făcut.

Să vedem dar', că acest călindar cor-
punde scopului ori nu? Formatul „călindarului”
de 8 ani de zile e tot același, și mie îmi
place că m'am datat cu forma lui mică și pe
masa de scris cuprinde spațiu puțin. Pentru
oameni cu carte mai înaltă și conținutul e în-
destulitor, și mai ales poeziile prietenului meu
G. Coșbuș sânt de toată frumusețea, și cu bu-
curie am observat, că poeziile lui Coșbuș tare
plac poporului! Dar' „călindarul” în tot cu-
prinsul seu luat nu e îndestulitor pentru
popor!

Un plugar, care a cumpărat dela mine
un asemenea călindar, după-ce l-a cetit a
venit la mine și a zis următoarele:

„D'apoi, dle, în călindarul d-tale nu se
spune chiar nimic despre vreme-timp?”

Eu îi replicai, că vremea nu se poate
ști cu acuratețe, mai ales cu un an înainte,
dar' el m'a zis: „da cum se nu!” un călindar
din Arad spune, că va fi iarnă grea de tot,
și vezi d-ta cum tremuri de frig în sanie, cu
toate-că ești învăluit în bundă?”

„Mă rog de iertare, dle, dar' asta din
călindar nu se poate lăsa afară, că doar' de
aceea e călindarul călindar, să spună vremu-
rile, doar' nu se poate ca omul să-și facă

călindar din capul lui!” După o mică paușă
mai zise:

„D'apoi, dle, în Țeara-Românească *) oa-
menii nu glumesc? N'au voe bună nici-odată?”

Ba glumesc, dragul meu, îi zisei eu, și
încă știți glume mai frumoase, și mai multe,
decât d-voastră aci în pădurile Bihorului.

„Nu crede, dle! Dacă în Țeara-Româ-
nească ar ști oamenii glume multe și frumoase,
ar fi puse în călindar, dar' acolo nu află nici
una, așa se vede, că acolo toți oamenii sânt
ca d-ta: totdeauna duși pe gânduri, ca-și-când
știe D-zeu la ce peatră scumpă ai lucra; tre-
buie să aibă omul și voe bună și nu e bine
să fi posomort, ori doar' dumneavoastră
domnii toți sânt așa? Eu dacă cu ve-
vecinii mei m'am petrecut și glumit astăzi
bine, mâne lucru din toată voea și lucru mult
și bine! Eu am văzut la Șabii” și „Nemții”,
care lucră la drumul de fer, călindare
cu chipuri frumoase, și toți domni, care în
cu ei erau închipuiți acolo, și am văzut vlă-
dici vrednici, biserică, mănăstiri, călugări,
nuți frumoase, înmormântări, băteii și știe
Dumnezeu câte și mai câte?” „Apoi una să
iergi, domnule, dar' eu nu cred, că mama
d-tale când erai mic nu 'ți-a spus povești fru-
moase, că doar' și d-ta ești Român curat ca
noi, apoi în călindar eu, domnule, nu am
cetit nici o poveste. Am auzit, că la Sfânta
Marie în Țeara-românească se adună bojerii
mea cu prostimea și își petrec minunat și

*) Așa numesc ei și Ardealul.

Ilarian Pop, Treboniu Laurian au jucat rol destul de important. Ear' Ioan Maiorescu a fost trimis la Francfurt, pentru-ca se contracareze efectul deputatiunii maghiare de acolo. Intalnim aici si pe episcopul Saguna. Dupã adunare el conduce delegatia romãna la Viena și apoi sub ocrotirea militarã austriacã organizeazã la Sibiu mișcãrile politice romãne în contra statului maghiar. Nefndois, cã în patria noastrã n'a fost un episcop român și un bărbat de valoare mai însemnatã care sã fi servit românismului mai mult decât dñsul. Pentru a caracteriza mai bine atitudinea lui față cu Maghiarii, cred necesar a cita din opul amintit al lui Slavici, unul din admiratorii mari ai lui Saguna, urmãtoarele rînduri:

"Saguna excludea orice-ce atin-gere directã cu Ungurii. Pãrerea „favoritã multora, cã Maghiarii și „Romãnii, ca aliați naturali, sînt „avisați unul la altul, el o respingea „în modul cel mai hotãrît. Dupã pã-rerea lui toate popoarele monarchice sînt „avitate la dinastie și de aceea ori-ce atin-gere directã între ele cuprinde în sine gîndul „unei acțiuni în contra dinastiei. Și aceasta „este și acum pãrerea conducãtoare în politica „modernã romãnã."

Și totuși este caracteristic, nu-i așa, cã politica cea mai modernã romãnã, inauguratã tocmai de autorul rîndurilor de mai sus în „Tribuna", cautã legãturi directe cu Cehii și cu celelalte popoare slave în contra Ungurilor.

Pãna-ce Romãnii ardeleni cu puține excepțiuni au fost cu toții în tabãra lui Saguna și Barnuț, pãna atunci cãțiva liberali din Romãnia — exilați ai revoluțiunii — vin în Ardeal ca sã împace pe Romãni cu Maghiarii. Cesar Boliac întemeiazã o foaie și vrea sã organizeze, dimpreună cu Ioan Brãtianu și Bãlcescu, o legiune în interesul cauzei maghiare. (Nu știau încă atunci acești buni Romãni cine sînt Ungurii. Mai târziu s'au schimbat înșe, s'au întors de Unguri. Red. „Tri b.") Acțiunea lor a rãmas înșe fãrã rezultat, deoarece-ce Ardelenii cãștigã, la Sibiu, în partea lor, pe Tell și Eliad Rãdulescu. Eatã, pentru încheierea prieteniei romãno-maghiarã, cei dintâi care întind mãna sînt Romãnii de peste Carpați, ear' cei care s'au împotrivit au fost Romãnii ungureni. Da, pentru-cã aceastã strîngere de mãnã ar fi tras dungã peste socoteliile daco-romãnis-mului, nãscocit de fantasia Romãnilor din Ungaria și Ardeal și ajuns monstru în urma unei orbe de care au fost cuprinși acești Romãni.

Romãnii ardeleni dupã revoluție au primit donațiuni, distincțiuni și funcțiuni. Tell și Eliad au primit pensie dela austriaci; Titus, fiul lui Ioan Maiorescu a fost primit în Tere-sianum-ul din Viena, de sigur pe baza unei fundațiuni maghiare. Boliac, Brãtianu, Bãlcescu și Rosetti s'au dus în exil, ca și toți acei eroi ai nostri, care au putut sã scape cu viațã. Cã ce prieteni buni am avut noi între Romãnii revoluționari distincți dela 1848, aceasta în urma necunoașterii și ignoranței noastre, în toate ce este romãnesc, nu am știut-o. Ear' dupã-ce pribegiiții romãni și exilații maghiari s'au reintors în patrie și cei dintâi au devenit conducãtori ai țerii lor, nimãri dintre noi nu i-a venit în minte sã strîngã, și cu ajutorul dreptei întinse sã caute a liniști pe Romãnii de aici. Astfel nu e deci mirare, dacã suvenirul iubirii de odinioarã a dispãrut fãrã a lãsa urme și dacã fiul lui Rosetti bẽ-trãnul, Vintilã Rosetti, în „Romãnul" urlã în fiecare zi în contra Maghiarilor.

joacã frumos, oare nu am putã vedã și noi un chip de aceea? și am auzit, cã și domni de pe la noi merg acolo, trebuie cã e lucru frumos acela și noi nu știm nimic!

Așadar' ce voește poporul nostru? Voește un cãlindar ilustrat și excelent redactat. Voește ca odatã uniunea spiritualã între noi și cei din Romãnia liberã sã se întempele, și în ceea-ce privește literatura, arte, datine, credințe sã fim una, sã formãm în ceea-ce privește viațã spiri-tualã un corp.

Lui ti trebuie povești, scene din viațã noastrã socialã și din trecutul nostru istoric. Pe copil îl poți crește cum voești în ceea-ce privește temperamentalul, lui ti trebuie numai exemple și tipãritura-lectura, în mare luat tot aceeași poziție face cu un popor.

"Tribuna" prin aparițiunea ei a fãcut epoca în viațã noastrã socialã și politicã din-coace de Carpați, pentru-cã primul ei director cunõeștea foarte bine vîrștile și scãderile Romãnilor. „Institutul Tipografic" și pãna acum a adus multe jertfe pentru poporul nostru, dar' totuși sperãz, cã pe anul viitor va sur-prinde publicul nostru cu un cãlindar bine ilustrat și întocmit anume pentru popor, și dacã odatã cu un asemenea cãlindar am pã-truns în casa țeranului nostru, apoi putem sã-i dãm și cãrți din biblioteca popularã a „Tri-bunei", și eatã prin un pas bun am cãștigat poporul pentru noi!

Szombatság, 22 Ianuarie 1893.

Dr. Comșa.

Din parlamentul maghiar.

În ședința dela 22 Februarie deputatul Njéményi Ambrus (alias Armin Neumann) a depus la biroul camerei maghiare proiectul referitor la ridicarea onorariului deputaților.

În raportul seu numitul deputat aratã, cum membrii dietei ungurești au și azi încă tot onorarul votat înainte de asta cu 44 de ani. E drept deci ca el sã fie mãrit. Aratã mai departe cum în alte state deputații sînt mai bine retribuiți. Astfel în Prusia primesc 20 mãrci și cheltueli de drum, în Romãnia 28 lei și 60 bani; în Franția 9000 franci pe an. Mai bine sînt retribuiți cei din Statele-Unite din America-de-Nord, unde deputații primesc 12.000 dolari pe an și spese de cãlãtorie. În Austria primesc 10 fl. În Belgia înșe numai 423 franci pe lunã, în Olanda 17 franci și 75 centime pe zi, în Elveția 20 franci pe zi. În Anglia pãna acum nu primiau nimic. S'a propus înșe și acolo ca sã li-se deã 365 funți sterlingi pe an (cam 9 fl. pe zi).

Se scrie în același timp, cã cu învoirea majoritãții, baronul Podmaniczky va propune ca suma de 2200 fl., cãt prevede noul proiect, sã se ridice la 2400 fl., ear' Boros Bëni va propune și un bilet de liber parcurs pe cãile ferate, pentru fiecare deputat și pe anul întreg. Se adaugã la aceste beneficii cei 800 fl., bani de curãtir.

E aproape sigur cã aceste propuneri vor fi primite amẽndouã.

Correspondență din Macedonia.

Macedonia, 4/16 Februarie 1893.

La Sibiu.

Spusei cã interesele conservãrii integritãții imperiului otoman, coincid cu interesele conservãrii naționale a Romãnilor din Penin-sula-Balcanicã; ori-cine se poate convinge de acest adevãr considerãnd unele fapte.

Știut este cã legile statului otoman acordã nelimitatã libertate pentru dezvoltarea intelectualã a tuturor naționalitãților din îm-pãrãție.

Romãnii din Țeara-Turceascã pe baza acestor drepturi acordate prin legi naționalitãților, se trezirã din somn, își îmbrãțisãrã cauza naționalã și luminãndu-se în școala romãnã-naționalã, vëzurã cã existã, trãesc și ei printre celelalte națiuni, conservãndu-și cel mai scump tesaur moștenit dela strămoși.

Acum recunosc Romãnii cãt de mult pre-țuește limba și naționalitatea. Ei înainte de a-și îmbrãțisa cauza romãnã, erau obiectul batjocurii străinilor: Grecilor și Bulgarilor.

Sînt cunoscute numeroasele epitețe des-prețuitoare cu care Romãnii erau porecliti; astãzi înșe în fața progresului și dezvoltãrii prin instrucțiunea romãnã, străinii încep a amuți și a recunoaște superioritatea spiritului și inteligenței Romãnului.

Grație numai institutiunilor legale ale statului otoman, Romãnul cu mândrie se aratã cã este atare.

Cum ar rîvnã Romãnii pentru un stat vecin limitrof cu Turcia, cãnd cunosc soartea fraților atãt din Grecia cãt și din Bulgaria? Cãnd știm cã Romãnii din Tesalia, care cu toate opozițiunile lor au fost rupți de sub stã-pãnirea marinimosului Sultan și au fost ane-xați Greciei, rãmãn în întunerecul timpurilor preistorice, fãrã carte, fãrã științã și nelumi-nați, care mai curẽnd sau mai târziu vor fi cu deservire desnaționalizați? E de notat înșe, cã mare parte din Romãnii din Tesalia pãrãsirã cãminurile lor și venirã sã se sta-bileascã earãși în Țeara-Turceascã.

Dacã ne vom arunca privirile spre Nord, tot cam același lucru observãm în privința Romãnilor.

Mai multe școale romãne funcționau în Bulgaria pe timpul Turciei, pe cãnd astãzi abia numai a dela Turtucaia, și aceea cu vai și cu chin, deoarece-ce Bulgarii nu voesc sã recunoascã în țeara lor altã națiune decât cea bulgãreascã; alt șovinism. Romãnii cunosc asemenea cãte neajunsuri întimpinã în țeara bulgãreascã.

Dacã dar' lucrul stã așa, și așa este, cãtrã cine ar gravita Romãnii? Încãt sã nelinișteascã pe cãrmuitorii statului? Fiindcã simpatizeazã cu Romãnia? Dar' ar fi absurd de tot ca sã se gãndeascã cineva și sã bãnui-iascã cã Romãnia ar putã sã-și întinzã brațele ca sã cucereascã Macedonia? Așa cã simpatile Romãnilor din Peninsula pentru cei dela Car-pați nu dau nici un protest de a-i bãnui.

Mulți Romãni din Peninsula au luat parte activã în toate revoluțiunile pentru in-dependența Greciei. Aceia înșe au fost organe oarbe ale fanariilor cãlugãri și ale agen-ților greci.

Romãnii aceia orbiți fiind, nerecunos-cẽndu-și adevãrata lor origine, credeau cã își fac datoria sacrã a muri pentru liberarea patriei Grecia, pe care o considera de propria lor patrie.

Și astãzi încă sînt mulți din acești Romãni, care în ciuda tuturor susțin și apãrã

interesele grecești; pe aceștia înșe noi Romãnii pentru discuțiune îi numim grecoman.

Pe aceștia ar trebui sã-i bãnueascã și cu drept cuvẽnt, guvernul, ear' nu pe adevã-rații Romãni, care luptã cu înverșunare ca sã-și doșvoalte naționalitatea lor sub protec-țiunea Împãratului.

Grecii nu se sfiesc chiar acum a cãuta sã desnaționalizeze pe Romãnii din Turcia prin numeroasele lor școale.

Cine nu recunoaște intențiunile și scopul acestui procedeu al Grecilor? Ei preparã spiritele grecomanilor ca la un moment opor-tun sã nu întimpine Grecia diificultãți ca cele din Tesalia.

Nu mai Romãnii se opun în contra ma-noperilor grecești care atenteazã la integri-tatea imperiului otoman. Numai Romãnii cautã a apãra interesele statului în contra acestor operațiuni meschine. Și pe cãnd s'ar cuveni ca sã se judece bine pozițiunea Romãnilor din Turcia și sã se recunoascã cã viațã Romã-nului de aici este strîns legatã de a statului, Romãnii din contra sînt bãnuiți și aruncați în temnițe, tratați ca cei mai mari criminali.

Asta s'ar potrive cu lupul și pãstorul, care se învoiescã ca sã fie prieteni buni, cu condițiune înșe ca pãstorul sã-și omoare cãni, care sînt cauza certei.

Meciu-Bon.

Spicuri din foile maghiare.

Faptul cã osãnda dlui Dr. V. Lucaciu a fost ridicatã dela 2 luni închisoare la 4 luni și la plata, în loc de 50 fl., de 300 fl., dã privilegiu foilor ungurești nu numai sã-și exprime marea bucurie, cum o face „Budapesti Hirlap" și „Magyar Hirlap" dela 23 Februarie, ci sã aducã și mari elogii tablei regești care „s'a arãtat la înãlțimea patriotismului, punẽnd la locul lui pe un calumniator".

Nu avem puterea de a-i opri pe Un-guri nici sã se bucurã nici sã laude.

Observãm numai, cã dacã presa maghiarã înțelege prin patriotism arestarea luptãtorilor nostri naționali, apoi nici noi nu putem privi această credințã a ei decãt ca pe o primejdie, pe care vom ști sã o înlãturãm.

„Magyar Hirlap" dela 23 c. își exprimã nedumerirea cum de Papa s'a bol-nãvit tocmai în ajunul de a primi delegația pelerinilor maghiari?

Acasta este fãrã îndoialã un mister, asupra cãruî Ungurii nu-și vor bate mult capul, deoarece-ce chiar mãrginiți cum sînt, îl pot iute explica: le întoarce dosul împreună cu Europa întreagã, și Papa dela Roma.

Dupã-cum meritã!

CORRESPONDENȚA

„TRIBUNEI".

Sãlagiu, Ianuarie 1893.

(O cestiune de interes romãnesc.) Nu mai pot sã trec cu vederea o greșealã prea mult mare, ce bãntue poporul român din nefericitele țeri de sub coroana Sfãntului Stefan îndeobște și îndeosebi pe Romãnii din județul Sãla-giului, ținutul Crasnei și cel al Tãșnadului.

Este un vechiu adevãr de viațã, cã al cui e pãmẽntul al aceluia este și puterea; cu toate acestea — durere — mulți, prea mulți sînt între locuitorii Romãni de pe aici, cã ducẽnd o viațã destrãbãlatã și îndopãndu-se fãrã de cel mai mic cumpẽt spre cea mai mare daunã moralã, intelectualã și materialã a lor cu afurisitul de rachiu, în urmã ajung pãna acolo, de li-se liciteazã moșiile și fiind astfel nevoiți sã-și lase vetrele lor strãbune, le cumpãrã niște strãini, Unguri (dar' nu nãscuți, ci fãcuți) veniți de pe „Alföld-ul" un-guresc, de pe la Turkeve, Oroszhãza etc. Mẽ doare inima cãnd îmi vine în minte cãto com-unã curat romãneascã, cum aãa. E Dum-nezeu popoarelor și comuna Bar. E si un sat mare locuit de bastinașii Romãnii și încu-bat mai multe familii ungurești de zãndu-și acolo case și superedificate bune.

Astel de venituri se încuibe cu in-cetul și prin hotãrele comunelor curat romã-nești Supurul-de-sus și cel de jos. În țearul Supurul-de-sus afãrã în cãmp și-au zã, acești venetici vre-o trei case și au de gãnc — dacã vor putã — cu timpul sã alcãtueascã acolo un sat unguresc.

Chiar acumã s'au strãmutat din Oroszhãza trei familii de Ungur și în comuna pãna acum curat romãneascã Unimët, unde unul a cum-pãrat o moșie din vellește romãneascã în preț de vre-o 10.000, celalalt una în preț de vre-o 4—5000 fl., al treilea o altã moșie în preț de 5000 fl.

Asemenea au cuprins Ungurii vre-o 10 moșii romãnești și în comuna curat romãneascã Criștelec, altele în Cehalul-romãn și îndeosebi în Zalnoc și alte multe comune romãnești de prin acest ținut și îndeobște în prea multe sate pãna acum curat romãnești din clasicã noastrã „Silvania".

Ce sã zic apoi de comuna romãneascã Pãțãlusa, care ca comunã romãneascã ce a fost inundatã de strãini de felul acestora.

Atragem atențiunea frunțașilor romãni și îndeosebi a preoților și a celorlalți oameni cu carte și cu inimã curat romãneascã nepri-hãnitã față cu mult cercatul nostru neam romãnesc, ca sã explice țeranilor romãni pri-mejdia ce-i așteaptã, dacã își vënd moșiile lor; astfel fãcẽnd dacã nu în întregul seu cel puțin în parte se va zãdãrnici diavolescul plan al strãinilor de a scoate poporul român din vetrele lor strãbune.

Mai ales sînt rugați preoții nostri sã predice și cu cuvẽntul și îndeosebi cu pilda în continuu împotriva excesului de a bea rachiul cel afurisit expunẽnd atãt paguba mor-alã cãt și cea materialã, și sã stãrueascã pe lîngã locuitorii romãni prin toate mijloacele iertate și oneste, ca sã nu-și facã de vënd-zare moșiile lor strãmoșești, precum a fãcut pictorul dela Paris și de naștere din Unimãt N. Bran care și-av endut moșia frumoasã strãbunã-romãneascã din Unimãt, — precum se svo-nește, unor Unguri din Oroszhãza cu prețul de vre-o 10—12.000 fl. Tot avere romãneascã a vëndut și Augustin Barbul cu 50.000 fl., pe care acumã se împãrtesc mai multe familii ungurești ca Jidani pe cãmașa lui Christos.

Ce sã zic apoi de comunele cum sînt: Racova, Giungiul, Blagea, Cianul, Cigul, Bo-bota, Zalnocul, Cehalul, Criștelecul, Pãțãlusa, Giorocuta, Bocșia și altele multe.

Dar' frunțașii din Supururi ce fac ei spre împãcarea acestui mare rãu? Ei privesc indolenți? Ori pentru-ce nu-și îngrijesc tur-mele de primejdia ce-i amenințã.

De altfel permiteți-mi rogu-vẽ, domnule redactor, ca cu acest privilegiu relativ la inun-darea satelor curat romãnești de pe aici, prin venetici de Maghiari, sã-mi exprim act o preã modestã pãrere. Eu prea mult cred, cã acești Maghiari sînt anume trimiși pe aici de puternicii zilei pentru a fi apostolii maghia-risãrii printre aceste sate curat romãnești, cã astfel fãcẽnd sã nu aparã ei puternicii zilei atãt de violenți și sãlbatici întru opera lor diavoleascã de a maghiarisa tot ce nu e un-guresc, și petriile chiar, cãci altfel fãcẽnd și devenind maghiarã Bobota, i-se va ședẽ sã o numescã Nagy-Dersida, vezi Doamne!

Cum înșe vor putã fi luminați Romãnii fãrã carte din comunele pomenite și altele de pe aici, cãnd prea sînt mulți preoți, care nici nu cetesc nici un fel de gazetã, ear' puini numai ungurești („Magyar Állam", „Magyar Szemle" etc.); spre pildã acei preoți, care de acum sã-și poarte zic, dar' nici nu cetesc vre o gazetã, ori cetesc numai ungurești sînt cam din urmãtoarele comune: Zalnoc, Boia-nul-mare, Sudurẽul, Blagea, Silinașul, Gioro-cuta, Mețentiu. Bocșã-romãnã (locul ne na-șere al marelui Bãrnuț!), Sãncraiu (unde-i preot un Dr. din Roma!), Cehgea, Giungiul, Cehalul-romãn, Chișfalãul și altele. E cu putințã cã la 1—2 s'ar putã gãsi „Unirea", dar' alta cu greu, și aceea numai impusã prin sila moralã a protopopului concernent, mai conștiu de chemarea șã, de care de altfel sînt cam puțini, dar' la cei mai mulți nici chiar aceasta nu.

Relativ la dascãlii de pe aici mai bine aș face, dacã aș tãce, cãci afãrã de bravii dascãli: Medanu din Hatvan, Vãlean din Cehal și Bobiș din Supur, alții nu-și poartã nici un fel de ziar, cãci sînt întunecați, ori ce e și mai condamnabil, indiferenți chiar acumã, cãnd tot Romãnul „Romãn" trebuie sã fie la înãlțimea chemãrii sale naționale.

Un Romãn.

Adunãri

contra

proiectelor de lege religioare.

CONVOCARE.

Subscriși ne luãm prin aceasta voe a convoca pe toți alegãtorii romãni din cercurile administrative Sibiu și No-crichiu la o

ADUNARE PUBLICĂ

ce se va ține Vineri în 19 Februa-rie st. v., la 10 oare înainte de meazi la Sibiu, în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus".

Ordinea de zi:

1. Desãvãdãri și constituirea adunãrii.
2. Discuție asupra proiectelor de legi bisericesti: recepțiunea Ovrelor, in-troducerea matriculelor de stat și a cãsãtoriei civile.
3. Luarea rezoluțiunilor.
4. Închiderea adunãrii.

Sibiu, 10 Februarie st. v. 1893.

Ioan Papiu, Zaharia Botu, protopop. asesor consist. Ioan Russu, Dimitrie Comșa, protopop. profesor. Nicolae Moldovan, Sept. Albini, paroch.

CRONICĂ

Difteria graseazã în mod înspãmẽntãtor în Ungaria-de-Sud, dupã-cum se telegra-feazã din Timișoara.

Budgetul comun. Foile din Buda-pesta au primit dela Viena știrea, cã bud-getul comun pe anul 1894 va fi earã în mod considerabil urcat. Anumit budgetul minis-terului de rãboiu va arãta atãt la cheltuelile ordinare, cãt și la cele extraordinare sporiri însemnate. Altcum aceleași foi adaugã, cã budgetul nu este încă statorit definitiv, cãci se va statori numai în consiliul comun de mi-nistri, care se va ține în luna viitoare.

Di Ioan Manliu a scos o broșurã in-titulatã: „Altera pars", rãspuns la critica pu-blicatã de dl Ionescu Gion în „Revista Nouã" nr.ii 3 și 4 din 1892. Conținutul acestei broșuri foarte instructive și interesantã pentru cei-ce se intereseazã de mișcãrea lite-rarã din Țearã, a apãrut întãiu în „Con-vorbiri Literare".

„Reuniunea romãnã de cãntãri din Sibiu" va da Vineri în 19 Februarie (3 Martie n) concertul seu ordinar în teatru orãșenc. Programul consistã din compozițiunea „Creațiunea", orator pentru soli, cor și or-chestra de I Haydn.

Mișcãri culturale. Primin urmãtoarele: „Sãmbãtã în 6/18 Februarie s'a celebrat si-nodul protopresbiterial al tractului Vașcou con-form ș. 45 din statutul organic al bisericii or-todoxe romãne sub presidiul on. domn Vasile Popp, protopresbiterul tractului. Dupã che-marea Duhului Sfãnt, dãnd presidiul cãtre un raport despre starea protopresbiteratului în anul expirat 1892, declarã ședința de des-chisã. Obiectele fiind cele cuprinse în ș. 50 acelea se și desbat în ordinea în care se aflã în statutul organic. Nu voiu sã înșir toate amẽnuntele vorbite și pertractate în ședința sinodalã ci vreau sã amintesc numai douã obiecte despre care s'a vorbit de tot puțin adevã mai nimic. Dintre aceste obiecte amintese mai întãiu cestiunea unui fond protopres-biteral, care înființat de mai mulți ani din colecte benevole subscrise pãna la ședința si-nodalã de est timp, abia a ajuns suma de 68 fl. 50 cr. Referitor la înmulțirea acestui fond se ivesc mai multe propuneri și desha-beri, mai sporindu-se vorba și despre modul cum s'ar putã încassa sumele subscrise de unii indivizi, dar' pãna acãl nejustificate. Pe cãnd se vorbia despre înmulțirea numelui fond, pe atunci alții fãceau diferite reflexiuni asupra numirii fondului silindu-se a argumenta cã fondul nu trebuie sã poarte numirea de „fond protopresbiteral", ci fond în favoal acurãrii unei case protopresbiterale în acest tract", adãugãnd, cã în acest înțeles s'a subscris și colecta pentru numitul fond. S'a ales și o comisiune din șapte indivizi, care sã studieze și examineze modul cum s'ar putã acuirea mai cu înlesnire un locș protopresbiteral, avẽnd comisiunea a se pune în înțelegere spre acest scop cu comitetul parochial din Vașcou-Ba-rești, unde noua locuințã protopresbiteralã va fi totodatã și casã parochialã. Al doilea obiect de interes a fost propunerea unui comemburu de a se ruga autoritãțile superioare bisericesti, ca sã facã tot ce e pos-sibil în contra introducerii cãsãtoriei civile, care taie adãnc în vaza și mo-rala bisericii noastre. Al treilea obiect despre care s'a vorbit puțin de tot a fost darea unei socoteli regulate despre fondul protopres-biteral. Epitropul fondului a fost provocat și în anul trecut a prezentã sinodului socotã regulatã, ceea-ce nici pentru ședința sinodalã de acum n'a fãcut, din contra își fãcea soco-teala cãnd trebuia sã referizeze despre starea fondului, cu toate acestea nimenea nu l'a în-vrednicit de nici un cuvẽnt. Un participant.

Cremațiunea în Austria. Se telegra-feazã din Viena, cã consiliul sanitar în șe-dința sa de alãtãieri a hotãrît sã springieascã petiția reuniunii „Flamme", de a se permite în orașele mari și cu deosebire în Viena în mod facultativ cremațiunea, adevã ar-derea cadavrelor în loc de înmormẽntarea obicinuitã.

Dela iubileu de episcop al Papei. Se telegrafeazã din Roma, Maiestate Sa Împãrãteasa reginã Elisabeta a trimis Pa-pai ca dar de iubileu o cruce de aur împo-dobitã cu brilante. Totodatã se telegrafeazã cã audiența acordatã de Papa pelegriinilor ungurești a fost revocatã în momentul din urmã.

Eroul dela Panamino. Postul de-putat italian Dezzerbi, arestat din cauza înșelãtorilor comise la Banca romana, a murit în areșt și a fost înmormẽntat în Neapol.

Schimbare de guvern în Portugalia. Cabinetul portughez Ferreira demisionãnd, regele a înșãrcinat cu formarea cabinetului pe Hintze-Ribeiro. Noul cabinet s'a con-stituit deja și s'au prezentat ieri Cortesilor.

Din Bulgaria. Lui „Pol. Corr." i-se comunicã din Sofia: Aici au sosit știri din Rusia, cã s'a fãcut încercarea de a contra-banda în Bulgaria 100.000 de exemplare din-tr'un apel publicat de Drãgan Zancov în „Novosti". Societatea de navigație „Gagarin" s'a angajat cu contrabandarea. În apel Bulgarii sînt provocați sã protesteze contra modifi-cãrilor constituției, care submineazã baza existenței naționale, și provocã armata sã se ridice într'un moment binevenit și sã scape Bulgaria de jugul Coburgului.